

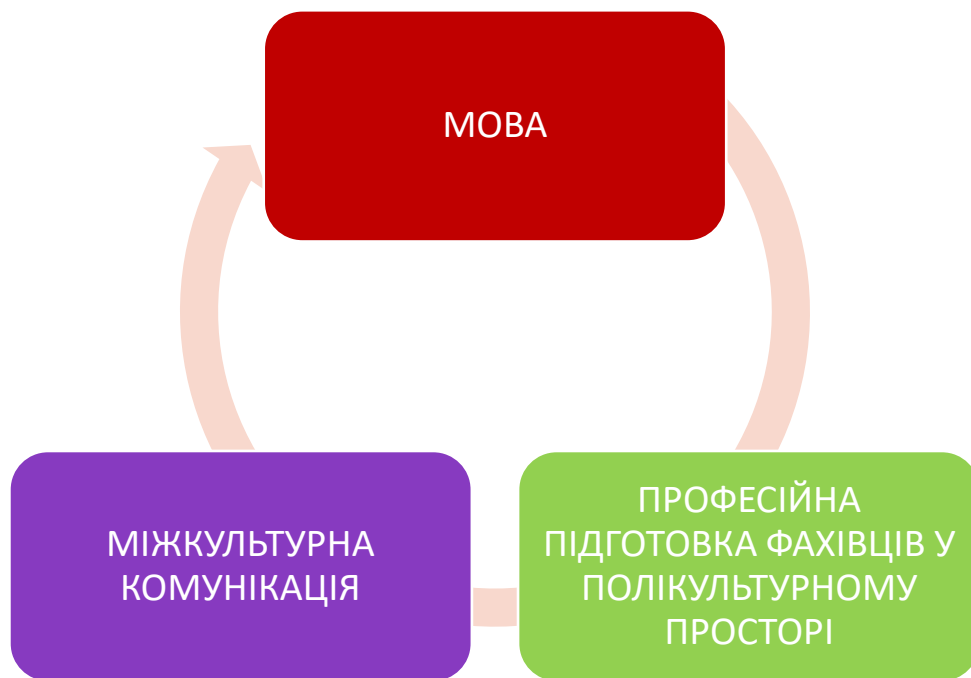

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФІЛОЛОГІЇ
І ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ
У ПОЛІКУЛЬТУРНОМУ ПРОСТОРИ**

Одеса
2024

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФІЛОЛОГІЇ І ПРОФЕСІЙНОЇ
ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ
У ПОЛІКУЛЬТУРНОМУ ПРОСТОРИ**

ХАРБІН – 2024

ОДЕСА – 2024

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Державний заклад

«Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К.Д. Ушинського» (Україна)

Кафедра перекладу і теоретичної та прикладної лінгвістики

Освітньо-культурний центр «Інститут Конфуція»

Інститут педагогічної освіти і

освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України (Україна)

Харбінський інженерний університет (КНР)

Університет Хосео (Республіка Корея)

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФІЛОЛОГІЇ
І ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ
У ПОЛІКУЛЬТУРНОМУ ПРОСТОРІ**

Харбін – 2024

Одеса – 2024

УДК: 378:81'25-027.512(062.552)

Авторський знак: А43

*Рекомендовано до друку рішенням вченої ради
Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»
(протокол № 15 від 25 квітня 2024 року)*

Актуальні проблеми філології і професійної підготовки фахівців у полікультурному просторі: Міжнародний журнал. – Випуск 7. – Харбін : Харбінський інженерний університет, 2024 – 145 с.

© Харбінський інженерний університет (м. Харбін, КНР), 2024

© Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (м. Одеса, Україна), 2024

ЗМІСТ

ВСТУП	13
СЕКЦІЯ I. НАГАЛЬНІ ПИТАННЯ ВІТЧИЗНЯНОГО ТА ЗАРУБІЖНОГО ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВА	16
<i>Bieliaievska Victoriia</i> . Translation Aspects of Conveying Emotive Content in the Series «The Crown»	16
<i>Gao Kaiyu</i> . A Study of The Translation Methods of Culture-Loaded Words in Chinese White Paper – A Case Study on China’s Armed Forces: 30 Years of UN Peacekeeping Operations	18
<i>Guo Yan</i> . A Study on The Untranstability and Translation Strategies of Machine-Assisted Translation in Military Texts	20
<i>Гуціна Віра</i> . «Blue Horse? Dancing Mountains» Роджера Желязни: враження перекладача <i>杜亚茹</i> . 翻译过程中词义选择的探究	21
<i>Ищенко Анна</i> . Особливості перекладу власних імен у Романах Дж. К. Роулінг Про Гаррі Поттера та серіалі «Fantastic Beasts»	24
<i>Li Baofeng, Suo Zhiyi</i> . On the Domestication of the English–Chinese Subtitle Translation with the Big Bang Theory as a Case	27
<i>Li Baofeng, Wen Ya</i> . Exploring Popular Science Translation Through the Prism of Adaptation Theory: Insights from The Economist's Scientific Narratives	28
<i>Li Xiaojie</i> . A Study on the Translation of the Subtitles of <i>Empresses in The Palace</i>	30
<i>Попович Елеонора</i> . Аналіз перекладацьких трансформацій у книзі Сюзанни Коллінз «Голодні Ігри»	31
<i>Popova Oleksandra</i> . Synergism Of Translation in the Academic Sphere	33
<i>Сонко Юрій</i> . Переклад Художніх Текстів: Виклики Та Можливості	36
<i>Wang Qingzhong, Li Shengnan, Yin Wenjie, Bai Jing, Guo Yan</i> . An Analysis of the Application of Artificial Intelligence in the Translation of Shipbuilding Engineering English Text - Taking Chatgpt as an Example	39
<i>Yang Zhibo</i> . Poems from the Perspective of Relevance Theory: A Case Study of Two Translation Versions of Xu Yuanchong and Zhu Manhua	40
<i>Zhang Xueqing, Liang Hong</i> . Cross-Model Comparison: The Effectiveness of Large Language Models in Translating Political Texts	42
СЕКЦІЯ II. АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЗАГАЛЬНОГО І ЗІСТАВНОГО МОВОЗНАВСТВА	44
<i>Бошков Андрій</i> . Типологія дискурсу як об’єкта лінгвістичних досліджень	44
<i>Ivanenko Alexander V</i> . Chronicle Settlement <i>Оргоуць</i> : To the Issue of the Origin of the Oikonym	46
<i>Iliadi Alexander I</i> . East Slavic <i>Раба</i> : A Case of Mythologizing Of Social Terminological Semantics	48
<i>Tsapro Galyna, Olena Gryshchenko</i> . How One Can Fake it: Adverbs Revealing the Act of Deception	52
СЕКЦІЯ III. МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ В СУЧАСНОМУ ГЕОПОЛІТИЧНОМУ ПРОСТОРИ	55
<i>Li Baofeng, Wang Ruiqi</i> . Research and Englightment of Brazil’s Diversified Sports Diplomacy Strategy	55
<i>Muzychenko Ganna</i> . The Current Ukrainian Party Landscape	56
<i>Shi Yixuan, Li Baofeng, Hou Runhua</i> . Cross-Cultural Communication of South Korean Films from a Geopolitical Perspective	59
<i>Tang Qiang, Che Dewei</i> . The Strategies of China’s Image Construction in the Context of Multicultural Communication: a Case Study of the English Version of the 20th National Congress Report	60
<i>Wang Xiaohui, Li Hejuan</i> . Chinese-English Puns and Transmission of Cultural Values in Cross-Cultural Communication	61

choice of the meaning of each word has a certain basis, and the proper choice of the meaning will make the text more readable; On the contrary, it will affect readers' understanding of the text. Therefore, we should make an appropriate analysis of vocabulary according to different situations. In order to provide some suggestions and methods for the problem of word meaning selection encountered in translation, this paper mainly analyzes some cases in which words are chosen according to different text types, text contents and cultural backgrounds.

参考文献:

1. 樊永前, 张晓玉. (2003). 翻译过程中词义选择与表达探微. *文学教育* (下), 04, 174-177
<https://www.cnki.net/>
 2. 刘中阳, 杨帅. (2023). 变译视角下机械英语的汉译策略[J]. *中国科技翻译*, 36, 03, 12, 14+41
<https://www.cnki.net/>
- 备注: 区域国别项目—沙特阿拉伯基金项目

Іщенко Анна

*студентка 2 року навчання
спеціальності 035 Філологія (перша-англійська, друга-китайська)
факультету іноземних мов,
Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського», Одеса, Україна*

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ВЛАСНИХ ІМЕН У РОМАНАХ ДЖ. К. РОУЛІНГ ПРО ГАРРІ ПОТТЕРА ТА СЕРІАЛІ «FANTASTIC BEASTS»

Ключові слова: семантичні та експресивні імена, транскрипція, транслітерація.

Вступ і актуальність. Ономастичний простір у будь-якому художньому творі відіграє не тільки художньо-естетичну функцію, а також може містити пласт семантичної інформації, алюзивний натяк на історичний бекграунд країни, культурну маркованість. Такі ім'я, як стверджує Виноградов, є “балакучими”. Перекладом цієї категорії ономастики на матеріалі романів Дж. К. Роулінг про Гаррі Поттера є достатньо популярним, хоча досліджень українського перекладу вкрай мало, і вони не є достатніми та вичерпними. Саме у цьому дослідженні буде використано переклад від українського видавництва «Видавництво Івана Малковича „А-ба-ба-га-ла-ма-га“».

С. Флорін і С. Влахов у своїй праці «Неперекладне у перекладі» зазначають, що зазвичай власні імена транскрибуються чи транслітеруються. «Відповідь на основне питання – транскрибувати чи перекладати – залежить від самого імені, пов'язаної з ним і його референтом традиції та від контексту» [2, с. 211]. Також Флорін і Влахов подають чітку категоризацію власних-імен, відповідно до їхньої семантичної навантаженості:

- 1) імена-знаки, що не мають власного змісту, а тільки називають об'єкт;
- 2) імена, що мають певний семантичний зміст;
- 3) імена, що залежно від контексту, можуть відноситися до однієї з перших

двох груп [2, с. 212].

Переклад імен першої групи – це, зазвичай, транскрипція чи транслітерація, якщо фонетичні особливості, навіть з усіма припущеннями, залишаються суттєво невідомими. Переклад імен з другої йде шляхом абсолютного перекладу: або на мову перекладу ім'я транскрибується, або перекладається. До третьої, фактично перехідної групи, належать ті імена, де вид перекладу визначається суто контекстом. Усі власні імена з цієї групи цілком можна транскрибувати, але це вважається недоречним та недостатнім, оскільки цей вид перекладу жодним чином не відобразить внутрішньої форми слова. До цієї групи і належать промовисті імена. Серед промовистих імен можна окремою групою виділити імена алюзивні. Імена алюзивні – це наймення фольклорних героїв та історичних діячів, які будуть цілком зрозумілі без додаткового пояснення носіям мови (Мишка, Лис Микита), але цілком незрозумілі звичайному непідготовленому носію мови перекладу. Якщо йдеться про інтернаціоналізми, можна обійтися звичайним транскрибуванням тексту, а внизу подати коментар з розтлумачуванням (якщо це буде контекстуально доречно, звісно) [2, с. 207–227].

Зарицький, наприклад, подає чотири види перекладу промовистих імен та розрізняє їх на прикладі перекладу імені видатного англійського драматурга Шекспіра (Shakespeare):

1. Транскрипції – Шекспір.

2. Транслітерації – Шакеспеаре.

3. Калькування – списовержець.

4. Описового витлумачення – великий англійський драматург, поет 16-17 ст. [9, с. 69-72].

Влахов, до речі, додає, якщо неможливо розтлумачити внутрішню форму слова, то треба хоча б ненав'язливо натякнути на її наявність [2].

Переклад промовистих на матеріалі романів Дж. К. Роулінг “Гаррі Поттер” та кіносаги “Fantastic Beasts (Фантастичні звірі)”. Відповідно до дослідження Г. Бойко, викладачки з Київського університету, всі імена і прізвища героїв серії про Гаррі Поттера можна розділити на три категорії: природні, запозичені з античної культури та міфології, та вигадані автором смислові або промовисті імена [1].

Природні імена у Гаррі Поттері перекладаються транслітерацією. Тому, наприклад, українською мовою імена та прізвища Harry Potter, Ron Wesley, Lily Potter, George, Fred, Percy, Molly, Trelawney, Vernon, Peter Pettigrew у перекладі звучать як Гаррі Поттер, Рон Візлі, Лілі Потер, Джордж, Фред, Молі, Трелоні, Вернон, Пітер Петігру [1,3]. Ці імена цілком питомі для англійських країн, тому багато з них уже мають переклад у нашій мові. Що стосується перекладу природних імен на матеріалі серії фільмів “Фантастичні звірі”, то картина тут цілком схожа: Gellert, Kowalski, Tina (Porentina), Flamel перекладаються за допомогою транслітерації на Геллерт, Ковальські, Тіна (Порпентіна) Фламель [7]. Але при перекладі самих імен *Nikolas* і *Jacob* перекладачами були використані відповідники *Ніколас* і *Якоб*, хоча англійською мовою вони звучать як |'nikol'a|i |'dʒeɪkəb|. Відповідно до цього втрачається французький та американський колорит. Відповідно до правил кіноперекладу, багато імен перекладені за

допомогою транскрипції, *Newt*, прізвище *Goldstein*, *Grindelwald* у перекладі стають *Ньют*, *Голиштейн*, *Гріндельвальд*.

До другої категорії належать імена, запозичені з античної культури та міфології. У кожній мові вони мають свої традиції перекладу, але елемент інтернаціональності полегшує переклад та пошук відповідників. *Sybill* стає Сивіллою, у Давній Греції так називали мандрівних жінок-пророчиць. *Sirius Orion* залишається у перекладі Сірусом Оріоном, це інтуїтивно зрозуміло і не потребує детального роз'яснення, максимум – перекладацького коментаря [1]. *Albus*, так само як і *Bartimeus*, *Kornelius*, *Remus* і *Lucius* у перекладі зберігають латинське закінчення і мають такі відповідники у перекладі: Албус, Бартімеус, Корнеліус, Ремус та Луціус [1, 5].

У серіях “Фантастичні Звірі: Злочини Гріндельвальда” з'являються два нових персонажа *Leta* і *Theseus Scamander*. *Leta* транслітерується та стає Летою, у давньогрецькій культурі так називали ріку забуття. Уже з форми слова *Theseus* є латинським іменем згідно із закінчення *-us*, але при перекладі використано відповідник Тесеї [7].

До третьої категорії можна віднести видані авторкою смислові імена. Вони вимагають додаткової уваги під час перекладу та зазвичай дають більшу свободу для творчості перекладача. Наприклад, професори *Sprout* (паросток), *Flitwick* (*flit* – пурхати, літати; *wick* – гніт), *Lockhart* (*lock* – локон, *hart* – самець барана старше п'яти років), *Lupin* (люпін), *Snake* (змія), *Black* (чорний), *Wood* (дерево, ліс, деревина) перекладаються за допомогою транслітерації та транскрипції як Спраут, Дамблдор, Лохаркт, Люпін, Снейк, Блек, Вуд [1, 3, 4, 5]. Знамениті *Padfoot* (дорога, плентатись, йти нечутним кроком, грабувати), *Prongs* (зубець; виступ; ріг) і *Wormtail* (*worm* – черв'як, *tail* – хвіст) у перекладі Гультьєєм, Золоторогом та Червохвістом, що фактично є адаптацією з елементами додавання у другому імені та калькуванням у третьому [5].

Переклад промовистих імен у кіносазі “Фантастичні чудовиська” практично неможливий саме через кіноформат. Імена та прізвища *Queenie* (пестливе від *Queen* – королева), *Graves* (могила), *Credence* (довіра; церк. жертovníк) *Varebone* (*bare* – оголений, *bone* – кістка), *Flamel* (*flamme* з французької – полум'я) та *Lestrangle* (*strange* – дивний) виконують різні функції та не завжди є прозорими. У перекладі вони відповідно перетворюються на Квіні, Грейвз (транскрипція), Креденцій (адаптація та транскрипція) Бербоун (транскрипція). Перетворені на Фламель та Лестрандж у перекладі прізвища несуть французьку етимологію, хоча *Le* – французький неозначений артикль, а *strange* – дивний з англійської. Таке поєднання несе у собі одну єдину функцію – натякнути на французьке походження Лестранжів, але не має жодного сенсу [6, 7, 8].

Отже, при перекладі романів Дж. К. Роулінг “Гаррі Поттер” та кіносаги “Фантастичні звірі” перед перекладами стоїть мета відтворити мовою перекладу три види імен: природні, запозичені з античної культури та смислові. Для їхнього перекладу використовувались відповідники у мові перекладу, транскрипція, транслітерація, додавання та компенсація.

References:

1. Boyko H. (2014). The proper names characters translation peculiarities in the J. K. Rowling novels about Harry Potter. *Language and culture – Mova i Kultura*, 17, 549-553. National University for Food Technologies, Kyiv [in Ukrainian].
2. Florin S. & Vlahov S., (1980). *Nepervodimoe v perevode – Untranslated in transtion*. Available at: http://lib.yzu.am/disciplines_bk/b15a16a77c61f49f6da93583d3ebc30c.pdf
3. Rowling J. K. (2017). *Harry Potter i filosofskiy kamin'* [Harry Potter and the Philosopher's Stone]. (O. Morozov, Trans.) Kyiv: A-BA-BA-HA-LA-MA-GA.
4. Rowling J. K. (2017). *Harry Potter i tayemna kimnata* [Harry Potter and the Chamber of Secrets]. (O. Morozov, Trans.) Kyiv: A-BA-BA-HA-LA-MA-GA.
5. Rowling J. K. (2017). *Harry Potter i v'yazen Azkabanu* [Harry Potter and the Prisoner of Azkaban]. (O. Morozov, Trans.) Kyiv: A-BA-BA-HA-LA-MA-GA.
6. Yates D. (Director). (2016). *Fantastic Beasts and Where to Find Them*. Warner Bros. Pictures.
7. Yates D. (Director). (2018). *Fantastic Beasts: The Crimes of Grindelwald*. Warner Bros. Pictures.
8. Yates D. (Director). (2022). *Fantastic Beasts: The Secrets of Dumbledore*. Warner Bros. Pictures.
9. Zaritskiy M. (2004). *Translation: creation and editing*. Kyiv: Parlament. Vydavnytstvo.

Li Baofeng

*Master of Arts, Associate Professor, School of Foreign Studies,
Harbin Engineering University,
Harbin, China*

Suo Zhiyi

*Postgraduate Student, School of Foreign Studies,
Harbin Engineering University,
Harbin, China*

ON THE DOMESTICATION OF THE ENGLISH–CHINESE SUBTITLE TRANSLATION WITH THE BIG BANG THEORY AS A CASE

Key words: subtitle translation, domestication, *The Big Bang Theory*.

In the context of cultural globalization, many American dramas have been introduced to China and have attracted widespread attention from the Chinese people due to their unique cultural background. The American sitcom *The Big Bang Theory* is a big hit in China, and its subtitle translation plays an important role as a medium between the audience and the content of the sitcom. At present, domestic scholars' researches on the subtitle translation of *The Big Bang Theory* mainly focus on domestication and foreignization, skopos theory and adaptation theory, and have achieved certain results. Using literature research method and inductive analysis, it can be concluded that domestication strategy can not only make the translation smooth and natural, but also help with cultural exchanges. The subtitling team has employed a lot of strategies of domestication in order to give Chinese viewers the same aesthetic experience and feel the American humour.

This paper attempts to take some English–Chinese subtitles in *The Big Bang Theory* as cases, by analyzing the three strategies of quoting idioms and Internet buzzwords in the subtitles, as well as the localized translation. Meanwhile, it focuses on the application of the strategies of domestication in translation and exploring how domestication translation can enable viewers to better understand the humour and